

RIJKS MUSEUM

Amsterdam, 23 maart 2026

Beste kunstliefhebber,

Mijn naam is Cathelijne Denekamp, ik ben manager toegankelijkheid. Mijn werk is om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking het Rijksmuseum kunnen bezoeken of er kunnen werken. Op een gelijkwaardige en zelfstandige manier. En op zo'n manier dat iedereen zich welkom voelt. Toegankelijkheid gaat dus niet alleen over toegang, maar ook over daadwerkelijk mee kunnen doen en erbij horen.

In Nederland leven ruim twee miljoen mensen met een beperking: fysiek, zintuiglijk, neurologisch of verstandelijk. De samenleving is nog altijd niet goed ingericht, waardoor mensen met een beperking minder goed mee kunnen doen. Als we de samenleving toegankelijk zouden inrichten, zou dat wel degelijk kunnen. Dan zouden mensen met een beperking gewoon onderdeel zijn van de diversiteit aan mensen. Toegankelijkheid gaat daarmee over veel meer dan fysieke aanpassingen. Het gaat over mee kunnen doen, je welkom voelen, geïnspireerd raken en ergens bij horen.

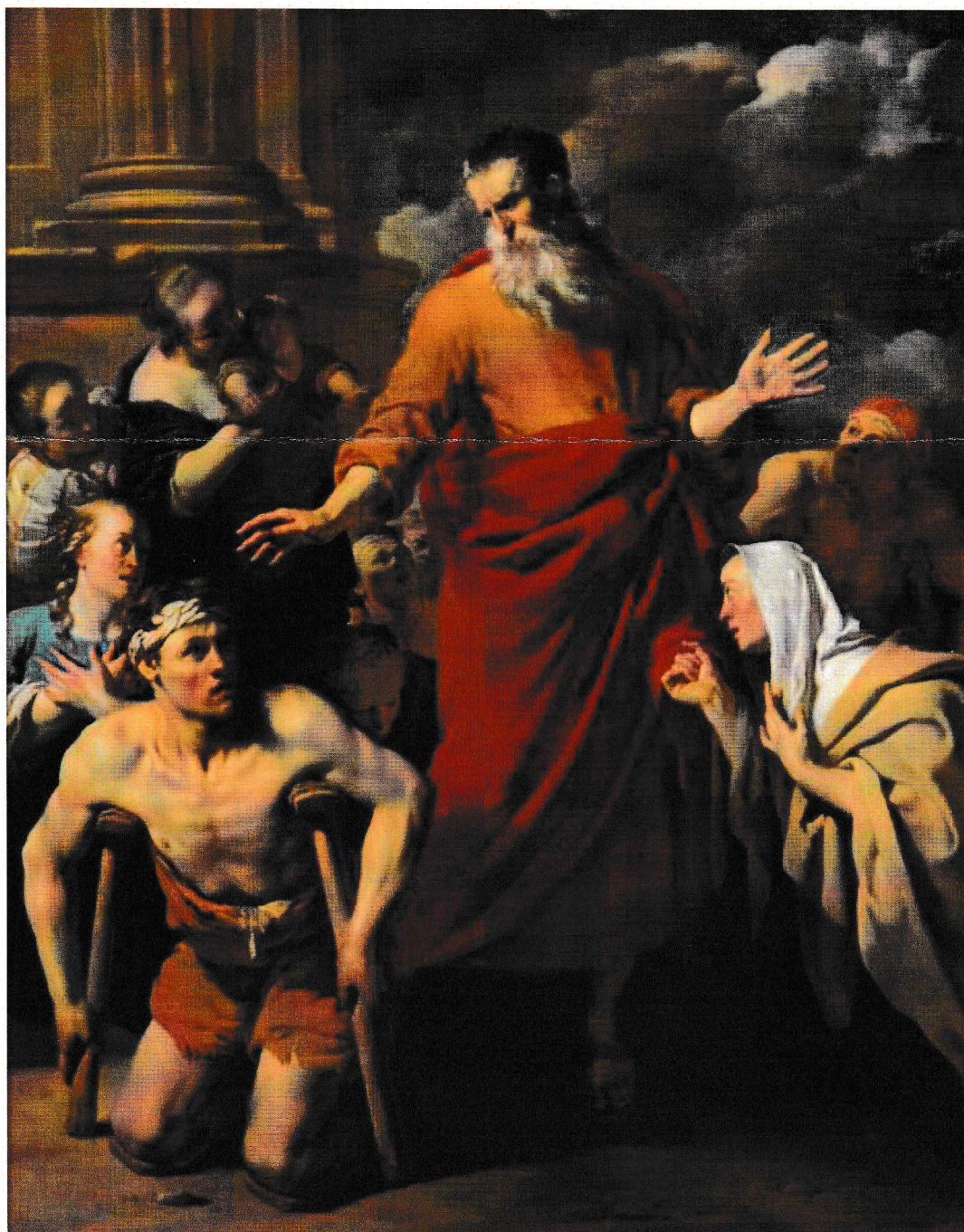
In het Rijksmuseum bieden we onder andere rondleidingen voor blinde en slechtziende mensen, in gebarentaal, voor mensen met dementie, prikkelarme avondopenstellingen en nog veel meer. We werken aan fysieke en digitale toegankelijkheid. Op sociaal vlak investeren we in bewustwording onder medewerkers. En ook de representatie van mensen met een beperking in de collectie van het museum is heel belangrijk.

Mari Sanders, een bekende filmmaker en regisseur die zelf in een rolstoel zit, zei eens iets wat me altijd bij is gebleven: 'Toen ik op het speciaal onderwijs zat, is me tijdens geschiedenisles altijd verteld dat mensen met een beperking in de middeleeuwen niet bestonden. Vaak al bij geboorte werden ze in de put gegooid. Pas op veel latere leeftijd kwam ik er achter dat in kunst -vaker dan ik dacht- mensen met een beperking werden gerepresenteerd uit alle lagen van de samenleving, door de hele geschiedenis heen. En dat er ook in het verleden kunst werd gemaakt door mensen met een beperking. Had ik dat toen maar geweten! Dat had veel voor mijn zelfwaarde kunnen doen. Zelfs toen ik aan de kunstacademie studeerde, ontbrak daar de kennis.'

RIJKS MUSEUM

Daarom doen we onderzoek naar mensen met een beperking in de collectie, met als doel om daar meer over te laten zien. Want het Rijksmuseum vertelt de geschiedenis van de mensen, van alle mensen.

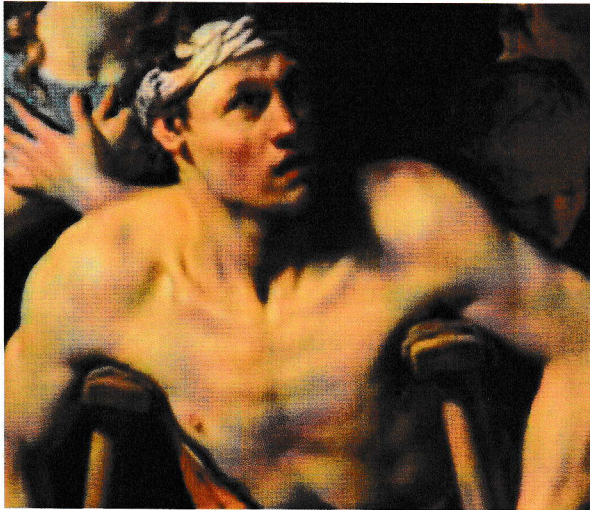
Een mooi voorbeeld is het schilderij *Petrus geneest de man die niet kon lopen* van Karel Dujardin. Het is een groot schilderij, dat prominent hangt op de verdieping van de 17e eeuw. Eerlijk gezegd had ik er zelf nooit zo goed naar gekeken. Totdat ik er eens samen met Mari stond.

RIJKS MUSEUM

Mari keek naar het schilderij en zei ineens: 'Wow, wat een lekker ding is dit.' Ik keek verbaasd en vroeg me af wie hij bedoelde. De hoofdpersoon vond ik eigenlijk maar een griezelig oud mannetje.

'Nee', zei Mari, 'die man linksonder, die op zijn knieën zit, met zijn ontblote bovenlijf. Kijk eens naar zijn spierbundels!'

En inderdaad: toen ik beter keek, zag ik pas hoe mooi die man eigenlijk is. Zijn bovenlichaam is sterk en gespierd, waarschijnlijk juist doordat hij zich voortbeweegt op krukken, omdat hij zijn benen niet kan gebruiken. De schilder heeft vermoedelijk iemand uit zijn eigen tijd geobserveerd en geschilderd. Eigenlijk zou je van dat detail van het schilderij een poster moeten maken.

De titel van het schilderij was tot een paar jaar geleden trouwens *Paulus geneest de kreupele*. Die titel is niet door de schilder gegeven, maar ooit later in het museum ontstaan. Het woord 'kreupele' gebruiken we tegenwoordig niet meer, omdat het een negatieve connotatie heeft. Daarom heet het schilderij nu *Petrus geneest de man die niet kon lopen*.

Mari, die zich met die omschrijving kan identificeren omdat hij zelf ook niet kan lopen, was daar blij mee. Toch merk ik dat wanneer ik naar het schilderij kijk, mijn aandacht steeds weer uitgaat naar die man. Eigenlijk zou hij in mijn ogen het onderwerp van de titel moeten zijn: *De man die niet kon lopen wordt genezen door Petrus*. Dan zet je hem meer op de voorgrond en kijk je automatisch anders naar het schilderij. Omdat het om een bijbels verhaal

RJKS MUSEUM

gaat, waarin Petrus de hoofdrol speelt, is de titel uiteindelijk niet zo aangepast. Maar het is wel een gedachte waar ik graag over blijf mijmeren.

Toen we de titel veranderden, heb ik me er daarom hard voor gemaakt om er ook een podcastaflevering over te maken. Die is er gekomen. Onze wetenschappelijk medewerker Marte Sophie Meessen doet onderzoek naar mensen met een beperking in de collectie, en naar terminologie. Zij gaat in die podcast in gesprek met Mari Sanders. Hun gespreksleider is Vincent Bijlo — de cabaretier die zelf blind is. Het is een prachtig gesprek geworden.

U kunt de aflevering nog altijd beluisteren via onze podcast *In het Rijksmuseum*. Zoek naar: *De man die niet kon lopen*.

Ik hoop dat dit verhaal u uitnodigt om bij een volgend schilderij dat u ziet misschien net iets langer te kijken of er buiten het hoofdonderwerp nog interessante details zijn waarin andere verhalen verborgen liggen.

Hartelijke groet,
Cathelijne Denekamp

Het Rijksmuseum stuurt sinds 2020 elke twee weken een brief naar ruim 1000 mensen, die deze brief gratis per post ontvangen. We willen iedereen die gedoneerd heeft heel hartelijk danken voor hun steun.

Wilt u graag een reactie geven op een brief? Of vindt u het leuk om verder te praten of te schrijven met een medewerker? Dan kunt u op de volgende manieren contact opnemen met de telefonisten van het Rijksmuseum:

- Door uw naam en telefoonnummer door te geven via tel. 020-6747000
- Door een e-mail te sturen naar Telefonisten@rijksmuseum.nl.
- Door een brief te schrijven met uw adres naar:
Het Rijksmuseum, Hobbemastraat 20, 1071 ZC Amsterdam.